

Nr 38.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion angående landsbygdens trafikförsörjning genom omnibusföretag.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 333 har herr *Onsjö m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande trafikförsörjningen genom omnibusföretag inom olika delar av landet samt att därefter för riksdagen framlägga de förslag till intensifiering av landsbygdens trafikförsörjning, vartill utredningen må föranleda.

Utskottet vill erinra om att vid 1945 års riksdag motioner, I: 216 och II: 441, väcktes med hemställan, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära, att det uppdroges åt 1944 års trafikutredning eller särskilt tillkallade sakkunniga dels att inventera befintlig och inför freden planerad trafikförsörjning genom omnibusföretag inom olika delar av landet, dels att efter verkställd inventering inkomma med de förslag, vilka vid en allsidig prövning kunde befinnas lämpade att intensifiera landsbygdens trafikförsörjning.

Första kammarens andra tillfälliga utskott hemställde, att motionen I: 216 ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda, vilken hemställan bifölls av kammaren.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskott hemställde däremot, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att motionen måtte överlämnas till 1944 års trafikutredning. Andra kammaren biföll utskottets hemställan. Då kamrarna stannade i olika beslut, föll frågan.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen.

Första kammarens allmänna beredningsutskott, till vilket likalydande motion hänvisats, har inhämtat yttrande från länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län samt berett tillfälle för Svenska omnibusägareförbundet att inkomma med yttrande. Av dessa yttranden har utskottet tagit del. Busslinjeutredningen har förklarat sig för närvarande sakna möjlighet att närmare ingå på de i motionen berörda frågorna.

Järnvägsstyrelsen erinrar om att styrelsen i sitt yttrande över de vid 1945 års riksdag väckta motionerna I: 216 och II: 441 — vilka i stort sett voro av samma innehåll som den nu föreliggande — tillstyrkt den i motionerna begärda inventeringen av befintlig och planerad omnibusrörelse. På vissa håll hade man då ställt sig sympatisk till tanken på en inventering av omnibusförbindelserna men varit tveksam huruvida det med då rådande krisrestriktioner vore lämpligt att undersökningarna företogs. Enär frågan

föll till följd av att riksdagens kamrar stannade i olika beslut, kunde trafikutredningen icke lastas för att utredningen icke verkställdes.

Styrelsen anser sig icke heller nu kunna bestrida behovet eller lämpligheten av den i motionen ifrågasatta inventeringen och kartläggningen av glesbygdens trafikförbindelser och anser icke heller, att nuvarande tidpunkt skulle vara illa vald för en sådan undersökning, eftersom de under år 1945 bestående, med kristillståndet sammanhängande inskränkningarna numera få anses i allt väsentligt avvecklade. Styrelsen tillstyrker motionen och understryker, att undersökningen bör vara förutsättningslös.

Generalpoststyrelsen ifrågasätter, i motsats till järnvägsstyrelsen, huruvida det kan vara lämpligt att redan nu verkställa en utredning, då en stabilisering av trafiken — så kort tid efter det trafikrestriktionerna upphävts — antagligen ännu icke inträtt.

Även styrelsen hänvisar till sitt utlåtande över ovannämnda motioner samt erinrar om att styrelsen — med tanke på att vissa trakter kunde vid en undersökning visa sig vara eftersatta i kommunikationshänseende — tillstyrkt motionerna. Styrelsen erinrar vidare om sitt yttrande över en vid 1945 års riksdag väckt motion, II: 405, angående utredning om ordnande genom statens försorg av reguljär gods- och persontrafik på landsvägarna i vissa glest befolkade delar av landet m. m. Styrelsen hade i detta sammanhang framhållit, att även glest befolkade landsdelar i allmänhet blivit relativt väl tillgodosedda med trafikmöjligheter men att detta icke hindrade att de landsdelar, som kunde påvisas vara eftersatta, erhöles bättre trafikförbindelser. Styrelsen hade — ehuru tveksam om möjligheten och lämpligheten att genomföra motionärernas förslag i den utsträckning, de tänkt sig — förklarat sig icke vilja motsätta sig utredning i ärendet.

Styrelsen anför i fråga om den nu föreliggande motionen följande:

Under den tid, som förflutit, sedan generalpoststyrelsens ovannämnda tvenne yttranden avgåvos, ha förhållandena å trafikförsörjningens område i icke ringa mån förändrats. En förbättring i läget har inträtt till följd av att handeln med flytande drivmedel, gummi m. m. icke längre är underkastad regleringar från statens sida. Med hänsyn till det intresse, som förefinnes hos såväl de enskilda trafikutövarna som de statliga — statens järnvägar och postverket — för tillgodosende av behovet av omnibustrafik, torde man måhända kunna antaga, att det numera icke finnes många områden på landsbygden — med för omnibussar framkomlig väg — vilka i någon avsevärd omfattning kunna anses vara underförsörjda i trafikhänseende. I detta sammanhang må erinras om det betydande antal framställningar om tillstånd till ny och utökad linjetrafik, som under åren 1948 och 1949 lär ha ingivits till vederbörande länsstyrelser. Ytterligare behov av trafik inom olika landsdelar kommer med stor sannolikhet att självt göra sig gällande, allteftersom vägnätet utbygges och förbättras. Så snart en för bilar trafikabel väg blivit färdigställd, dröjer det enligt hittills vunna erfarenheter på detta område i allmänhet icke länge, förrän trafik av olika slag kommer i gång på vägen i fråga.

Styrelsen anser, att man, förrän utredning verkställts, icke kan med säkerhet bedöma om och i vilken omfattning vissa landsdelar eller områden allttjämt kunna anses vara otillräckligt tillgodosedda med reguljär linjetrafik. Styrelsen anser sig icke kunna fränkänna den föreslagna utredningen ett visst värde, men uttalar sig för att densamma bör anstå.

Länsstyrelsen i Västerbottens län förklarar, att länets landsbygd numera erhållit en i stort sett tillfredsställande försörjning med linjetrafik. Något större behov av en sådan utredning, som i motionen föreslås, kan därför knappast anses föreligga för länets vidkommande, men länsstyrelsen vill å andra sidan icke motsätta sig att den ifrågasatta utredningen kommer till stånd.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som infordrat yttranden från flertalet landsfiskaler i länet, har därvid funnit att de olika trafikföretagen i länet så gott som undantagslöst gjort allt för att ordna linjetrafiken med omnibus så att allmänhetens krav på goda förbindelser i största möjliga utsträckning kunnat tillgodoses. Konkurrensen om trafikrättigheterna på nyttkomna vägar är mycket hård. Restriktionerna för bl. a. omnibustrafiken under 1940-talet ha hindrat den utveckling och intensifiering av trafiken, som eljes skulle ha ägt rum. Då så kort tid förflutit sedan dessa restriktioner upphävts, anser länsstyrelsen det icke lämpligt att nu igångsätta en sådan utredning, som motionärerna föreslagit. De förbättringar, som kunna anses berättigade och genomförbara, komma antagligen att ha genomförts innan en sådan utredning slutfört sitt arbete. Länsstyrelsen avstyrker därför den av motionärerna begärda utredningen.

Svenska omnibusägareförbundet anför, att omnibustrafiken utvecklats mycket starkt under tiden fram till andra världskrigets utbrott. Den korta tid, som efter krigsregleringens, senast bensinransoneringens, upphörande stått till bussföretagarnas disposition, ha av dessa utnyttjats på bästa sätt för erhållande av förbättring i kommunikationsförhållandena. Beträffande de möjligheter, som redan nu förefinnas, då fråga är om inrättande av ny trafik eller utvidgande av redan förut bedriven sådan, anför förbundet följande.

Koncessioner för linjetrafik beviljas i övervägande antalet fall av vederbörande länsstyrelse. Dessa myndigheters erfarenheter torde vara, att en väg knappast hinner bli projekterad förrän ett antal ansökningar om tillstånd till linjetrafik inkomma till länsstyrelserna. Redan innan vägen öppnats för trafik har i regel tillstånd till linjetrafik å vägsträckan hunnit meddelas. Detta gäller inte endast i fråga om vägar inom tätbefolkade delar av landet utan även inom s. k. glesbygder. Några svårigheter att finna enskilda företagare, som äro villiga att nedlägga arbete och taga ekonomiska risker för sådan trafik, ha hittills knappast förelegat. När fråga är om turläbheten, ha även härutinnan länsstyrelserna ett betydande inflytande. Turlistor fastställas som bekant av den myndighet, som meddelar trafikillstånd. Det bör härvid märkas, att frågor om inrättande av nya

turer kunna väckas inte endast av trafikföretagarna utan även av trafikanterna. I den mån det sistnämnda varit fallet, torde som regel trafikanternas krav hava tillgodosetts. Länsstyrelserna ha också möjlighet att med stöd av 12 § i förordningen om yrkesmässig trafik föreskriva skyldighet för trafikutövaren att driva samtrafik med anslutande järnvägs-, spårvägs- eller sjötrafikföretag och meddela föreskrifter om sättet för samtrafikens bedrivande.

Förbundet anser, att redan förefintliga bestämmelser angående länsstyrelsernas befogenheter i fråga om busstrafiken samt kännedomen om det intresse, som i övervägande antal län av vederbörande landshövding ägnas väg- och trafikfrågor, synas innebära fullt tillräckliga garantier för att de synpunkter, som motionärerna anlagt, blivit eller komma att bliva till fullo beaktade. En ytterligare utredning av den beskaffenhet, som motionärerna åsyfta, synes sålunda överflödigt.

Utskottet. Såvitt av inkomna yttranden framgår är i vart fall den nordligaste delen av landet i stort sett tillfredsställande försedd med omnibustrafik. Icke heller i fråga om den övriga delen av landet har det för utskottet påvisats, att det skulle föreligga något mera framträdande behov av utökad dylik trafik. Visserligen är det icke uteslutet, att på något håll den relativt korta tid, som förflutit sedan krisregleringarna upphävts, icke möjliggjort hela den förbättring av omnibusstrafiken, som annars skulle kommit till stånd, men utskottet har fått den uppfattningen, att vederbörande så långt görligt sökt ordna trafiken på ett tillfredsställande sätt.

Om trafikförhållandena icke allestädes äro så goda som önskligt vore, torde detta utan tvivel bottna mera i hrist på vägar än däri att förefintliga sådana icke utnyttjas för även omnibusstrafik.

I fråga om turlistor, samtrafik o. dyl. torde vederbörande länsstyrelse resp. biltrafiknämnden vid koncessions lämnande ha möjlighet att tillse, att berättigade krav tillgodoses.

Utskottet kan därför icke finna, att åtminstone för närvarande något större behov av utredning i enlighet med motionens yrkande föreligger, utan får hemställa,

att motion II: 333 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 april 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar *Svensson* i Alingsås*, *Gustafson* i Göteborg, *Nordkvist*, *Pettersson* i Ersbacken, fröken *Öberg*, herrar *Christenson* i Malmö, *Ohlsson* i Kastlösa, *Hansson* i Skegrie*, *Brandt*, *Jönsson* i Rosshol, *Edberg*, *Kärrlander*, fröken *Vinge*, herrar *Nihlfors** och *Bengtsson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.